

Knelpunten en oplossingen in een notendop

In Noord-Holland ligt zo'n 1.835 ha agrarisch natuurbeheer binnen de grenzen van het Nationaal Natuurnetwerk (NNN). De helft daarvan ligt op gronden die lang geleden door een terreinbeherende organisatie in verpachte staat zijn verworven ('oude pacht'), de andere helft ligt op land dat nog niet is verworven of via particulier beheer van functie is veranderd. De provincie wil een eind maken aan deze situatie en vindt dat de bedrijven voor particulier natuurbeheer moeten kiezen of de grond moeten verkopen. Beide opties zijn weinig realistisch: particulier natuurbeheer is financieel volstrekt onaantrekkelijk geworden, natuurgrond afstoten is ingrijpend, zeker met het recente beleid voor een grondgebonden melkveehouderij. En voor bedrijven op verworven grond staan deze keuzen helemaal niet open – voor hen betekent de wijziging dat zij geen beheervergoeding meer ontvangen en ook de andere voordelen van de status van landbouwgrond verliezen.

Uit natuuroogpunt is de wijziging helemaal niet nodig: de vogels doen het goed, beter zelfs dan in de meeste andere gebieden. *Sjaak Hoogendoorn (Water, Land & Dijken): "Bedrijven die zich tientallen jaren hebben ingezet en goede resultaten boeken, krijgen nu het deksel op de neus. De provincie zet met deze beleidswijziging nogal wat op het spel, onder meer het beheer van een deel van de Natura 2000-gebieden."* De bedrijven op verworven grond zullen voortaan geen beheervergoeding meer ontvangen, terwijl het gaat om het de meest arbeidsintensieve gebieden van Noord-Holland, waaronder vaarland. In tekstkaders worden de knelpunten geschetst van drie bedrijven met veel agrarisch natuurbeheer en veel weidevogels. Alledrie lopen zij door de beleidswijziging tegen zeer serieuze knelpunten aan in hun bedrijfsvoering en soms zelfs in het voortbestaan van hun bedrijf.

Er zijn vijf uitwegen mogelijk uit de impasse. Met stip op één: erken agrarisch natuurbeheer als gedeeltelijke invulling van het NNN. Die mogelijkheid was er al eerder, bij de alweer vergeten beleidsomslag van landbouwminister Veerman uit 2003. Sommige provincies passen deze opnieuw toe, nu als modern beleidsarrangement. Zo wil Zuid-Holland een deel van de natuuropgave in de Krimpenerwaard invullen met agrarisch natuurbeheer, voorzien van instrumenten voor duurzaam beheer (langer dan zes jaar). Er staat niets in de weg om deze optie ook in Noord-Holland weer toe te passen. *Rona Uitentuis (LTO Noord Noord-Holland): "Zo kan de taakstelling van 250 ha nieuwe natuur versneld worden gerealiseerd. Bovendien is het een kosteneffectieve oplossing: met ervaren ondernemerschap blijken hoge weidevogeldichtheden te worden behaald."*

Als de provincie daarvoor niet openstaat, bevat plan B nog voer andere opties. Voor verworven gronden zijn dat: uitgifte in erfpacht of doorsluizen van de beheervergoeding naar de pachter, waarbij de eerste het beste scoort. Voor niet-verworven gronden zijn dat: het opnieuw aantrekkelijk maken van particulier natuurbeheer en de natuuropgave vormgeven door een zogeheten kwalitatieve verplichting. Hierbij blijft de status van landbouwgrond behouden, maar wordt de natuurfunctie niettemin duurzaam gewaarborgd.